

Νεανικά Ἀγκυροβολήματα

ΔΙΜΗΝΙΑΙΟ ΦΥΛΛΑΔΙΟ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ

ΙΕΡΑΠΥΤΝΗΣ ΚΑΙ ΣΗΤΕΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ

ΤΕΥΧΟΣ 57ο ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2010

Συνοψίζοντας

Μετά από διαδρομή τριών περίπου χρόνων ολοκληρώνεται με τὸ τεύχος αὐτὸ ἡ θεματικὴ ἐνότητα πού μᾶς εἶχε ἀπασχολήσει ὅλα αὐτὰ τὰ χρόνια. Στὴν πραγματικότητα δὲν πρόκειται γιὰ μιὰ ὁμοιογενῆ θεματικὴ ἐνότητα ἀλλὰ γιὰ μιὰ ποικιλία θεμάτων τὰ ὁποῖα δένουν ὀργανικὰ μεταξὺ τους γιατί ἔχουν ὡς κέντρο τὸν ἄνθρωπο ὡς πρόσωπο, δηλ. ὡς ὃν πού ὑπάρχει μέσα ἀπὸ τὴ σχέση του μετὰ τὸ Θεό, τὸν συνάνθρωπο καὶ τὸν κόσμο.

Τὸ τρίπτυχο αὐτὸ, Θεός, Ἄνθρωπος, Κόσμος (κτίση) εἶναι τὸ πλαίσιο μέσα στοῦ ὁποῖο καλεῖται νὰ ζήσει κάθε ἕνας ἀπὸ ἐμᾶς καὶ νὰ βρεῖ τὸ σημεῖο ὑπαρκτικῆς ἰσορροπίας, δηλ. νὰ πάρει ἀπὸ τὸ Θεό, τὸν συνάνθρωπο, καὶ τὴν κτίση ἐκεῖνα τὰ στοιχεία πού εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν ὑπαρξή του ὡς «εἰκόνα» τοῦ Θεοῦ, ὡς μετόχου τῆς κοινῆς ἀνθρώπινης φύσης καὶ ὡς χοϊκοῦ, πλασμένου ἀπὸ τὴ γῆ.

Ἡ ἀποτυχία τοῦ ἀνθρώπου νὰ κρατήσει τὴν ὑπαρκτικὴ αὐτὴ ἰσορροπία ὀδήγησε στὴν ἐκτροπῆ, σ' αὐτὸ πού ὀνομάζουμε ἁμαρτία καὶ εἶναι ἡ αἰτία τῆς εἰσόδου τοῦ θανάτου στὴν ἀνθρώπινη φύση. Ὁ ἐρχομὸς τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο τῆς φθορᾶς καὶ τοῦ θανάτου καὶ «ἡ συγκρότησις τοῦ θεσμοῦ τῆς

Ἐκκλησίας» εἶχε καὶ ἔχει ἕνα καὶ μόνο σκοπὸ: νὰ θεραπεύσει τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὴν ἀποτυχία, νὰ «κοινωνήσει» τὴν ὑπαρξή του καὶ νὰ τὸν κάνει «κοινωνὸ θείας ζωῆς», δηλ. κοινωνὸ τῆς Ἀγάπης Του. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἐκ τούτου, εἶναι γιὰ μᾶς χώρος θεραπείας καὶ ἀπὸ τὸν βαθμὸν θεραπείας ἐξαρτᾶται καὶ ἡ βίωσις τῆς Ἐκκλησίας ὡς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ πού «ἐν ἐσόπτρῳ καὶ αἰνίγματι» βιώνεται ἀπ' αὐτὴ τὴ ζωῆ.

Εἶναι σημαντικό ὅμως μέσα σ' αὐτὴ τὴ θεραπευτικὴ προοπτικὴ νὰ γνωρίζουμε τίς αἰτίες αὐτῆς τῆς ἐκτροπῆς γιὰ νὰ μπορέσουμε στὴ συνέχεια νὰ προχωρήσουμε στὴ θεραπεία τῆς. Ἐπειδὴ μὲ τὴν ἐκτροπῆ αὐτὴ ἀρρώστησε ἡ ἀνθρώπινη φύση ὀνόμασαν οἱ Πατέρες μας τίς αἰτίες «πάθη», τὰ ὁποῖα θεραπεύονται διὰ τῆς καθάρσεως, τοῦ θείου φωτισμοῦ καὶ τῆς θεώσεως (εἶναι ἡ πνευματικὴ κατάσταση τῆς πλήρους κατὰ τὸ δυνατόν θεραπείας).

Ἡ θεραπευτικὴ αὐτὴ γνώσις κληροδοτήθηκε στὴν Ἐκκλησία ἀπὸ τὸν Χριστό, «ἰδοὺ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων καὶ σκορπιῶν καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου» (Λουκ.10,19). Αὐτὴ εἶναι ἡ κληρονομία πού ἔχομε διὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων (ἀποστολικὴ διαδοχὴ) καὶ αὐτὸ τὸ

στόχο εξυπηρετεί καθετί πού γίνεται στην Ἐκκλησία καί πού ἐκφράζεται μέ λόγο καί ἔργο μέσα ἀπό τή θεολογία, τή λατρεία, τίς λειτουργικές τέχνες, τὸ κοινωνικὸ ἔργο κλπ. Ἄν κάτι γίνεται στὴν Ἐκκλησία, ὁ,τιδήποτε εἶναι αὐτό, πού δὲν λειτουργεῖ μέ αὐτὴ τὴν θεραπευτικὴ προοπτικὴ εἶναι ἐκτροπή, ἐπιτρέψτε μου τὸν ὄρο, ἐκκλησιολογικὴ κι ἄς φαίνεται ὅτι δὲν ἀλλοιώνεται ἐξωτερικὰ τίποτα ἀπ' ὅσα συγκροτοῦν τὸν θεσμὸ ἐν γένει τῆς Ἐκκλησίας. Ὅλα στέκουν ὅπως στὴν περίπτωσι τῶν Φαρισαίων στὴ θέση τους ἀλλὰ χωρὶς ζωὴ γιατί «μιλώντας ἀπὸ τὸ νοῦ μᾶς» μπαίνομε ἐμπόδιο στὴ θεραπευτικὴ ἐνέργεια τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ. Βέβαια, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἐμᾶς ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου, ἀλλὰ ἔχομε εὐθύνη ὅταν μπαίνομε ἐμπόδιο ὀρθώνοντας τὸ «ἀνάστημά» μας καί παρουσιάζοντας τὸ δικό μας λόγο ὡς λόγο τῆς Ἐκκλησίας καί τὴν εὐθύνη αὐτὴ θὰ μᾶς τῆ ζητήσει ὁ Χριστὸς σὰν ἔρθει ὁ καιρός.

Τὴν «ἐκκλησιολογικὴ» αὐτὴ ἐκτροπὴ βίωνομε (δὲ μιλῶ μόνο γιὰ τὸν ἑαυτό μου) τὰ τελευταῖα χρόνια ἀντιμετωπίζοντας προκλήσεις πού κάποιες ἀπ' αὐτὲς δὲν ὑπῆρχαν στὸ παρελθόν, π.χ. οἱ μεταμοσχεύσεις, καί τὴν βλέπομε νὰ ἀποτυπώνεται στὸ θεολογικὸ μας λόγο, στὸ ποιμαντικὸ μας ἔργο, στὴ λειτουργικὴ πράξη, στὶς ἐκκλησιαστικὲς τέχνες κ. ἄ.

Τολμήσαμε, λοιπόν, νὰ μιλήσουμε γιὰ τὰ θέματα αὐτὰ καί χωρὶς νὰ γίνουμε κριτὲς κανενός, νὰ ψάξουμε καί νὰ καταθέσουμε τὴ μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας μέσα ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῶν συγχρόνων ἁγίων καί θεομένων της, θέτοντας ἔτσι τὰ θεμέλια ἐνὸς γόνιμου καί εἰλικρινοῦς διαλόγου. Θελήσαμε κυρίως νὰ δώσουμε ἐργαλεῖα μέ τὰ ὁποῖα νὰ προσεγγίσουμε τὸ τρίπτυχο γιὰ τὸ ὁποῖο κάναμε λόγο πῶς πάνω καί ὄχι συστηματικὴ ἀνάλυση τῶν θεμάτων αὐτῶν.

Πιστεύω ἀπόλυτα πὼς δὲν μπορούμε νὰ μιλήσουμε στοὺς νέους ἀνθρώπους, μέ ἐλπίδα νὰ τοὺς ἀγγίξει ὁ λόγος μας, ἂν ὁ λόγος αὐτὸς δὲν εἶναι πράγματι λόγος τῆς Ἐκκλησίας καί δὲν εἶναι βαθιὰ θεολογικός (ἀκόμα καί ὅταν λέγεται σὰν παραμῦθι). Ἡ χρῆσις ἐκ μέρους κληρικῶν καί λαϊκῶν κοινωνιολογι-

κῶ καί ψυχολογικοῦ λόγου ἀντὶ τοῦ ἐκκλησιολογικὰ θεμελιωμένου θεολογικοῦ λόγου δὲν πείθει, ἢ πείθει πρόσκαιρα καί ἀρρωστημένα (μέ κίνδυνον πλάνης δηλ.). Καί ἐπειδὴ, ὡς ἀμαθεῖς, κινδυνεύομε πρῶτοι ἐμεῖς νὰ πλανηθοῦμε, στηριζάμε κάθε λόγο δικό μας στὸν ἀπλανῆ θεολογικὸ λόγο τοῦ ἁγίου Γέροντος Σωφρονίου τοῦ Ἐσσεξ συνεικονοῦντων καί τῶν ἁγίων Γερόντων τοῦ αἰῶνα πού μᾶς πέρασε Παΐσιου καί Πορφυρίου (οἱ παραπομπὲς ὑπάρχουν στὰ ἀντίστοιχα τεύχη).

Τελειώνω μέ κάποιες ἐπισημάνσεις οἱ ὁποῖες πιστεύω νὰ βοηθήσουν ὅποιον θελήσει νὰ καταπιαστῆι μέ τὰ γραφόμενα στὰ τεύχη 40 - 56 καί ἰδιαίτερα ἐκεῖνα πού καταπιάνονται μέ θέματα βιοηθικῆς καί ψυχοθεραπείας.

α. Θεμέλιο τῆς χριστιανικῆς - πνευματικῆς ζωῆς εἶναι ἡ ὀρθὴ γνώσις καί βίωσις τῆς Ἐκκλησίας. Χωρὶς στέρεη ἐκκλησιολογία δὲν ὑπάρχει θεολογία, λατρεία, κοινωνικὸ καί ποιμαντικὸ ἔργο.

β. Ὁ Χριστὸς εἶναι φύσις Θεός γι' αὐτὸ καί εἶναι ὁ Μοναδικὸς Σωτῆρας. Ἐμεῖς θεωνόμαστε κατὰ χάρι. Αὐτὸ σημαίνει πὼς δὲν μπορούμε σὲ ὅλα, μέ τὸν ἴδιο ἀκριβῶς τρόπο νὰ μιμούμαστε τὸ Χριστό, ὅπως γιὰ παράδειγμα στὴ θυσία Του ὑπὲρ τοῦ κόσμου γιὰτὶ ἀνάμεσα σὲ μᾶς καί σ' Αὐτὸν «χάσιμα μέγα (τῆς φύσεως) ἐστήρικται».

γ. Εἶναι σημαντικό νὰ διακρίνομε ἀνάμεσα στὴν ἐγκεφαλικὴ καί τὴν νοητικὴ λειτουργία τοῦ ἀνθρώπου ὅπως ἀκριβῶς στὴ μουσικὴ διακρίνομε τὴ λύρα ἀπὸ τὸν λυράρη. Ἡ μουσικὴ βρίσκεται στὸν λυράρη καί ὄχι στὴ λύρα καί ἡ νοητικὴ λειτουργία τοῦ ἀνθρώπου ἐδράζεται στὸ Νοῦ-Καρδιά καί ὄχι στὸν ἐγκέφαλο. Ἡ ψυχὴ... χρησιμοποιεῖ ὡς ὄργανο τὸ σῶμα...» καί ὁ Νοῦς, ἡ λογικὴ δύναμη τῆς ψυχῆς, «ὡς ὄργανο χρησιμοποιεῖ» τὸν ἐγκέφαλο χωρὶς νὰ ταυτίζεται μ' αὐτόν. Ἡ πατερικὴ αὐτὴ διάκρισι πολὺ θὰ μᾶς βοηθήσει σὲ θέματα βιοηθικῆς καί ψυχοθεραπείας, ἀλλὰ καί στὸν διάλογο γιὰ τὴ λατρεία πού ἔχει ἀρχίσει.

παπα - Νικόλας Ἀλεξάκης

Μπερδέματα και σειρήνες

Στά άρθρα του περιοδικού, χρόνια τώρα, σχολιάζονται καιρία θέματα και έρωτήματα όπως η ύπακοή και η διάκριση από την ύποταξη, τό μυστήριο τής εξομολόγησης και η διάκρισή του από τήν ψυχοθεραπεία, οι μεταμοσχεύσεις κ.τ.λ. Γράφουμε, αναλύουμε, ξαναγράφουμε... γιά νά δώσουμε λίγο φώς στη ζωή μας. Ο Θεός έφτιαξε τόν κόσμο «κ' έβεβαίωσεν Αυτός ότi τό έργον του είναι ώραιον, και πās λογικός άνθρωπος συνομολογεί. "Ίδου καλά λίαν" [...] "Επειτα θρασύνηται ό παραλογισμός και λέγει: "Δέν είναι, όχι, καλός ό κόσμος"»¹. Ο έγωισμός όμως κάνει τά πράγματα πολύπλοκα και γεμιζει τή ζωή μας άδιέξοδα. Δυσδιάκριτο τό ψέμα από τήν αλήθεια. Τά δικά μας άδιέξοδα έχουν αντίκτυπο και στά παιδιά μας.

«Μαμά, αυτή είναι ή κακή Παναγία, ή μάγισσα Παναγία;» ρωτάει τό πεντάχρονο παιδί τή μητέρα του, κρατώντας στά χέρια του και παρατηρώντας τήν εικόνα τής Μυρτιδιώτισσας, στήν όποία ή μορφή τής Παναγίας αποδίδεται μέ σκούρο χρώμα. Σέ παιδικά βιβλία, σέ παιδικά προγράμματα τής τηλεόρασης και όχι μόνο, καταγιγισμός από τέρατα καλά ή κακά, από μάγους και μάγισσες, βρίσκουν αποδέκτες τά παιδιά. Οι «τερατόπληκτοι» κόσμοι πού τούς παρουσιάζονται δέν βρίσκουν τό αντίστοιχό τους στήν καθημερινότητα. Και τά παιδιά συχνά μπερδεύονται και συχνά συνδέουν και έρμηνεύουν στοιχεία τού πραγματικού κόσμου μέ συνειρμούς ενεργόμενους από τούς θεαματικούς μαγικούς κόσμους τών παιδικών τους παραστάσεων. «Ο Θεός κυρία είναι καλός μάγος και κάνει τά μαγικά του από τόν ουρανό» έξηγήσε ό μαθητής τής Α' Δημοτικού, άναφερόμενος στό φαινόμενο τής άστραπής και τής βροντής. Σύγχυση.

Άκόμα και στό σχολείο υπάρχει τόση πίεση, τόσα πολλά μέ τά όποια πρέπει νά άσχοληθεί τό μικρό παιδί, μέ άποτέλεσμα τά

παιδιά νά μπερδεύονται. Ο γέροντας Παΐσιος άναφέρει ότi «μπουχίτziον τά παιδιά στό διάβασμα χωρίς πνευματικό αντίστάθμισμα». Και έδώ έρχονται οι άπανωτές έρωτήσεις πού άπευθύνονται από τούς μικρούς πρός τούς μεγάλους. Μπερδεμένα παιδιά άναζητούν άπαντήσεις. Οι γονείς από τήν πλευρά τους, οι μεγάλοι έν γενεί, αντίλαμβάνονται ότi πολλές φορές τό σχέδιο άνατροφής πού έχουν όραματιστεί γιά τά παιδιά τους, μέ όλες αυτές τίς προκλήσεις, κάπου λοξοδρομεί ή και πελαγοδρομεί. Ζούμε στόν κόσμο πού όνειρεύομαστε γιά τά παιδιά μας; Δημι-

ουργεί άνησυχία και τό έρώτημα και ή άπόπειρα άπάντησής του.

Γιά έναν ενήλικα βέβαια είναι ευδιάκριτο συχνά νά ξεχωρίσει και νά έξηγήσει τήν αλήθεια από τή μη αλήθεια, ώστε νά άπαντήσει σέ αυτό τού είδους τίς έρωτήσεις τής παιδικής άναζήτησης. Έδώ τά πράγματα είναι πιό ξεκάθαρα. Τι γίνεται όμως μέ τά έρωτήματα πού ενεργούνται από τούς μεγάλους πρός τόν ίδιο τους τόν εαυτό και πρός τούς άλλους μεγάλους; Μερικές φορές δέν είναι τόσο διανηγ

ούτε ως πρός τή συνειδητοποίηση και τή διατύπωση τους, και πολύ περισσότερο ως πρός τήν άπάντησή τους.

Υπάρχει μπερδεμα στα παιδιά. Και τί πιό φυσικό άπ' αυτό; Τό άφυσικό είναι ότi τά παιδιά ψάχνουν άπαντήσεις από άκόμα περισσότερο μπερδεμένους ενήλικες. Στήν προσπάθεια νά καλύτερεύσουμε τή ζωή μας τήν έχουμε μπερδέψει σαν τό κουβάρι.

Όταν βρίσκεται κανείς σέ σύγχυση, τό ένθαρρυντικό είναι ότi θέλει νά βγει από αυτήν και κάνει ό,τιδήποτε μπορεί γιά νά ξεκαθαρίσει τά πράγματα. Αντιλαμβανόμαστε όμως πάντα ότi βρισκόμαστε σέ σύγχυση ή ότi δέν έχουμε ξεκαθαρίσει σωστά τά πράγματα μέσα μας; Όταν δηλαδή γνωρίζουμε ότi άσθενούμε, τότε πάμε στόν γιατρό, και μάλιστα άναζητούμε τόν καλύτερο γιατρό. Άν

ὁμως εἶμαστε ἀναπαυμένοι ὅτι δέν ἔχουμε πρόβλημα ἐνώ στήν οὐσία ἔχουμε, τότε τί γίνεται; Συχνά εἶναι λεπτή ἡ διάκριση τῆς ἀληθείας ἀπό τήν ἀληθοφάνεια.

Πολλές φορές εἶμαστε βέβαιοι γιά τόν ἑαυτό μας τή στιγμή πού ἡ βεβαιότητα αὐτή θά ἔπρεπε νά τήν ἀντικαταστήσει τό ἐρώτημα: μήπως κάτι δέν πάει καλά σέ αὐτά πού ἀντιλαμβανόμαστε καί πιστεύουμε; Καί ἡ κουβέντα αὐτή γίνεται γιά νά θεθεῖ τό ζήτημα τῆς πλάνης. Μήπως ἔ,τι στήνουμε ἤ σέ ὅ,τι στερεωνόμαστε, βάσει τοῦ ὁποίου καί πορευόμαστε, μήπως οἱ πεποιθήσεις μας, καί κατά συνέπεια οἱ ἐπιλογές μας, μᾶς φέρνουν σέ κατάσταση πλάνης χωρίς κᾶν νά τό παίρνουμε χαμπάρι; Ἡ στάση τῆς ζωῆς μας εἶναι ἐν τέλει θεραπευτική καί σωστική ἢ «θανατηφόρα» γιά τήν ὑπαρξή μας;

Πιό δύσκολη εἶναι ἡ συνειδητοποίηση ὅταν οἱ ιδέες πού ἀκολουθοῦμε εἶναι λαμπερές καί γοητευτικές. Τό μοτίβο τῆς ὀμηρικῆς σειρήνας μπορεῖ νά χρησιμοποιηθεῖ ἐδῶ, γιά νά ἀναφερθοῦμε σέ ιδέες, στάσεις ζωῆς πού μᾶς ἐλκύουν λόγῳ τῆς γοητείας τους, ὁμως στήνουν μία γοητεία γιά νά μᾶς παγιδεύσουν, ἐννοοῦμε ὡς παγίδευση τήν πτωτική κατάσταση.

Ἄς θυμηθοῦμε ἐδῶ τόν Παπαδιαμάντη, γιά νά ἀντλήσουμε ἀπό αὐτόν τά παραδείγματα μας, ὥστε νά ξεδιπλώσουμε λίγο τό ζήτημα καί νά προσεγγίσουμε τή σοβαρότητά του. Ὁ συγγραφέας ἀναφέρει: «τίς οἶδεν ἂν οἱ θνητοί, βλέπομεν ὀρθῶς τά πράγματα, ἂν δέν κατοπτρίζονται ἀνάποδα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μας»². Ἡ Ἀκριβούλα γοητεύεται ἀπό τό θαλασσινό τοπίο καί ἀπό τή μουσική του βοσκοῦ³. Τό ὁμορφο καί τό γοητευ-

τικό, αὐτό εἶναι τελικά πού στήν περίπτωση τῆς λειτουργεῖ ὡς σειρήνα καί τήν παρασύρει στόν θάνατο. Ἡ Φόνισσα φονεύει τά κορίτσια μέ τή βεβαιότητα ὅτι ἐπιτελεῖ ἔργο θεάρεστο⁴. Γι' αὐτήν «καί ἡ λύπη ἦτο χαρά, καί ἡ θανή ἦτο ζωή, καί ὅλα ἦσαν ἄλλα ἐξ ἄλλων»⁵. «Ψηλώνει ὁ νοῦς»⁶ τῆς Φόνισσας ὅταν αὐτονομείται, ὅταν ἐμπιστεύεται ἀποκλειστικά τόν λογισμό τῆς, ὅταν διαχωρίζει τή θέση τῆς ἀπό τήν ἐκκλησιαστική κληρονομιά τοῦ «οὐ φονεύσεις». Ἐχουμε ὁμως καί τήν περίπτωση τοῦ Γιωργῆ στό «Ἐρωσ Ἡρωσ»⁷. Στό δῆμηγμα ὁ Γιωργῆς γοητεύεται στήν ἀρχή ἀπό τήν προοπτική τῆς ἀπόδρασῆς του μέ τήν Ἀρχόντω. Ὅπως ἡ Φόνισσα, ἔτσι καί ὁ Γιωργῆς κινδυνεύει νά «ψηλώσει ὁ νοῦς του» καί νά ξεχάσει τό «οὐ φονεύσεις». Τό σημαντικό ὁμως εἶναι ὅτι δέν ξεπερνᾶ ὁ ἴδιος τήν πλάνη-πτώση του, ἀλλά μέ τή βοήθεια τῆς μάνας του. Τό ὄραμα τοῦ Γιωργῆ λειτουργεῖ θεραπευτικά στήν ψυχή του καί ἐπαφῆρει τήν ἰσοροπία μέσα του⁸.

Στά ζητήματα πού ἔχουν θεθεῖ καί συζητηθεῖ στά «Νεανικά Ἀγκυροβολήματα» (κυρίως σέ αὐτά πού συνδέθηκαν μέ τά τρία πάθη τοῦ ἀνθρώπου τῆ γαστριμαργία, τήν πλεονεξία καί τήν κενοδοξία), μποροῦμε καί σέ αὐτά νά ἐντοπίσουμε «μπερδέματα καί σειρήνες». Καί πῶς θά διακρίνουμε τό ψέμα ἀπό τήν ἀλήθεια, καί πολύ περισσότερο τήν ἀλήθεια ἀπό τήν ἀληθοφάνεια; Καί ἂν ἐμεῖς οἱ ἴδιοι δέν μποροῦμε νά κάνουμε τή διάκριση, ποιόν θά ἐμπιστευτοῦμε;

Ἄς λειτουργήσῃ ὡς ἀπάντηση ἡ παραπομπή σέ προηγούμενο ἄρθρο τοῦ περιοδικοῦ, ὅταν τέθηκε τό θέμα τῶν μεταμοσχεύσεων, θέμα γιά τό ὁποῖο ὑπάρχουν διαφορετικές τοποθετήσεις ἀκόμα καί στόν χώρο τῆς ἐκκλησίας. Ὅταν διαβάζουμε νά λέει ὁ πατήρ Σωφρόνιος ξεκάθαρα στήν ἀδελφή του στό βιβλίο Γράμματα στή Ρωσία πῶς «μέ τήν εὐκαιρία αὐτή θά σοῦ πῶ ὅτι μέ τόν πιό κατηγορηματικό τρόπο εἶμαι ἐναντίον τῆς μεταμοσχεύσεως τῆς καρδιάς. Ἐκτός τῶν ἄλλων, ἡ πράξη αὐτή βρίσκεται πάντοτε στά ὅρια τοῦ φόνου τοῦ δότη»⁹, τότε ποιός

μπορεί από εμάς να πεί ότι δεν μπορούμε να εμπιστευτούμε τον λόγο ενός γέροντα με αγιότητα;

Όπως αναφέρει ο γέροντας Σωφρόνιος, ο Θεός «μάς περιβάλλει, όπου και αν είμαστε. Αγαπητικά μάς αναζητεί, μάς καλεί κοντά Του, μακροθυμεί, αναμένει... Ουδέποτε εκβιάζει την ελευθερία μας· μάς τιμᾷ σάν να είμαστε ἴσοι με Αυτόν. Σέ κάθε περίπτωση συμπεριφέρεται μαζί μας ὡς με ἴσους Του, καί τίποτε ἄλλο δέν περιμένει ἀπό μάς, παρά μόνο νά μάς δεῖ σέ ὅλα ὁμοίους με Αυτόν»¹⁰.

Σέ ποιούς ὅμως θά ἀπευθύνουμε τό «φώτισόν μου τό σκότος» γιά νά γίνουμε «ὁμοιοί με Αυτόν»; Τό ἐρώτημα ἀπευθύνεται στήν ἐγνωσμένη αγιότητα, τή διαπιστωμένη μέσα στή ζωή τῆς Ἐκκλησίας. Τή χάρη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί τούς ἀνθρώπους πού ἡ Χάρη τοῦ Θεοῦ ἐμπνέει, αὐτούς ἔχουμε γιά νά εμπιστευτοῦμε. Χρειάζεται ὅμως καί ἐμεῖς νά ζητοῦμε νά γίνουμε «ἐνθεοί», ὅπως τό ἐννοεῖ ὁ γέροντας Πορφύριος, ὥστε νά τούς ἀναγνωρίζουμε καί νά εἰμαστε σέ θέση νά ἐλέγχουμε καί νά διακρίνουμε τήν ἀλήθεια πού δέν θά μάς ἀπομακρύνει ἀπό τήν Ἀλήθεια, γιά νά μπορούμε, ὅπως ὁ μπάρμπα Πιαννίος στόν «Ἐρωτα στά Χιόνια», νά μήν παρασταθοῦμε γυμνοί καί τετραχηλισμένοι ἐμεῖς καί ἡ ζωή μας καί οἱ πράξεις μας «ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ, τοῦ Παλαιοῦ Ἡμερῶν, τοῦ Τρισαγίου»¹¹.

*Ἐλένη Τσικαλάκη-Σαντιμπαντάκη,
Δασκάλα
Κατερίνα Κουφάκη,
Φιλόλογος*

Παραπομπές

1. Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Τά δύο κούτσουρα», Ἄπαντα, κριτική ἔκδοση Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος, τόμος Γ', Ἀθήνα 1989, σ. 626.

2. Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, Ἄπαντα, κριτική ἔκδοση Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος, τόμος Ε', Ἀθήνα 1998, σ. 187.

3. Ἡ ἐννιάχρονη Ἀκριβούλα «ἀναζητᾷ τή

γιαγιά της. Ξεχάστηκε ὅμως ἀπό τή φλογέρα τοῦ βοσκοῦ, νυχτώθηκε, καί σέ μία στιγμή, ἐνῶ προσπαθοῦσε νά κατέβει στό γιालό, γλίστρησε ἀπό ἓνα βράχο καί πνίγηκε στή θάλασσα. [...] Βλ. Γ. Δ. Παγανός, «Τό μοιρολόγι τῆς φώκιας», σὺ Κείμενα Νεοελληνικῆς Λογοτεχνίας Γυμνασίου-Λυκείου, Ἀθήνα 1990, σ. 38-39.

4. Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Ἡ Φόνισσα», Ἄπαντα, κριτική ἔκδοση Ν.Δ. Τριανταφυλλόπουλος, τόμος Γ', ὁ.π., σ. 445-447. 5. Ὁ.π., σ. 446.

6. Ὁ.π., σ. 447.

7. Ὁ Γιωργῆς τῆς Μπούρμπαινας, φτωχός ναυτικός, ἀγαπάει τήν Ἀρχόντω. Ὅταν μαθαίνει ὅτι αὐτή παντρεύεται καί ὅτι θά τή μεταφέρει ὁ ἴδιος με τή βάρκα του στό σπίτι τοῦ ἄντρα της βάζει στόν λογιισμό του νά βουλιάξει τή βάρκα του, ὅταν θά μεταφέρει τό ζευγάρι μαζί με τόν καπετάνιο, καί τή μάνα τῆς νύφης, με σκοπό νά ἀφήσει τόν γαμπρό καί τή μάνα νά πνιγοῦν καί νά σώσει μόνο τήν Ἀρχόντω. Ἡ καταστροφή ἀποτρέπεται ὅταν τό ὄραμα τῆς μάνας του συνεφέρει τόν Γιωργῆ.

8. «Δέν τήν ἀναποδογύρισε, δέν τούς ἐπνίξε. Ὅλιγον ἀκόμη ἤθελε διά νά τό κάμη, ἀλλά τό ὀλίγον αὐτό ἔλειπεν». Ἐξαφνα εἶδε νοεράν ὀπτασίαν, τήν μορφήν τῆς μητρός του τῆς Μπούρμπαινας, ἐναέριον, παλλομένην. Ἐτράβα τά μαλλιά της κλαίουσα καί τοῦ ἔλεγε: «Ἀχ! γινεῖ μου! γινεῖ μου! Τ' εἶν' αὐτό πού θά κάμη;». Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Ἐρωτα Ἡρώς», Ἄπαντα, ὁ.π., σ. 182.

9. «Ὁ ἄνθρωπος, ἡ ζωή του καί... οἱ διορθωτικές μας παρεμβάσεις (γ' βλαστοκύτταρα-μεταμοσχεύσεις). Ἀπαραίτητες διευκρινήσεις, στό Νεανικά Ἀγκυροβολήματα, τ. 51 (Ιούλιος-Αὔγουστος 2009), σ. 2.

10. Ἀρχιμανδρίτου Σωφρονίου (Σαχάρωφ), Γράμματα στή Ρωσία, Ἐσοεξ Ἀγγλίας 2009, σελ. 188.

11. Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης, «Ὁ Ἐρωτα στά χιόνια», Ἄπαντα, ὁ.π., σ. 110.

Παρ' έλπίδα, έλπίδα

Πιάνεις τό μολύβι νά γράψεις ένα παραμύθι· μά τό χαρτί γεγάτο αίμα: σταλαγματιές από τόν πόνο τής καρδιάς. Καί κλαινεις τά μάτια μήπως σταματήσει ό πόνος.

Μά τότε έρχεσαι αντιμετώπος μέ τό γεμάτο κενά παρελθόν σ' ένα παρόν πού θέλει ατέλειωτες γέφυρες ή ατέλειωτες ώρες κουπί για τό μέλλον, για τό στόχο, δηλαδή τό φώς. Καί τότε έντρομος άνοιγεις τά μάτια νά μή βλέπεις. Τόσο μακριά από τό φώς! Πόσο μάλλον άπ' τήν αίτία του φωτός, τόν Φωτοδότη. Πιάνεις τό κουπί κι άρχιζεις. Από πρίν και τώρα και μετά. Και εκεί πού τή μιά στιγμή όλα είναι καθαρά κι ό στόχος ό μακρυνός, ό δύσκολος, λές και θά άπλώσεις τό χέρι σου νά τόν φτάσεις, άπέναντι σου... ξαφνικά σέ μιά στιγμή πυκνή όμίχλη καταπίνει τή ζωή σου, τό δρόμο σου, τόν άπέναντι στόχο σου, τίς ένδιάμεσες σημαδούρες. Κι όλα χάνονται!

-Τώρα τί γίνεται; (άναρωτιέσαι σχεδόν έντρομος). Νά γυρισω πίσω; Όχι! Δέ θέλω τό πίσω. Αυτό θά ήταν όδυνηρό. Μπροστά; πού είναι τό «μπροστά»; Είναι αδύνατο. Μέχρι πρίν λίγο όλα ήταν καθαρά (μιά δεξί κουπί, μιά άριστερό). Τώρα πού βρίσκομαι; Πού ήμουν πρίν; Από πού πάει πίσω από πού πάει μπρός;

Καμιά παρηγορία από πουθενά. Τότε επικαλείσαι τό Χάρι Πότερ, νάρθει μ' ένα ραβδάκι νά διαλύσεις τό άδιέξοδο. Όμως αυτιά μπορεί νά έχει μά δέν άκούει τίποτε. Μάτια έχει μά ούτε μιά άχτίδα φωτός δέν μπορεί νά μοιράσει. Νεκρός. Νέκρα. Τότε βγάζεις τόν όδηγό μαγείας! (Κυκλοφόρησε πρόσφατα· μήν τό χάσετε).

Πās στή σελίδα «διάλυση όμίχλης» φτιάχνεις μέ ό,τι πρόχειρο βρεθεί εκείνη τή στιγμή μαγικά φίλτρα! ... όμως πάλι νέκρα. Λευκό σκοτάδι.

Τότε βάζεις τίς φωνές. Φωνάζεις στή μητρική σου γλώσσα. Φωνάζεις στ' Άγγλικά. Στά Γερμανικά. (Καλά πού έμαθα ξένες γλώσσες; σκέφτεσαι) φωνάζεις στά Γαλλικά· στά Ιταλικά. Φωνή βοώντος. Έπρεπε νά είχα μάθει και Ρώσικα. Καλά μού τό 'λεγε ή μάνα μου! Όμως νέκρα!

Τό κινητό ούτε και νά τό σκέφτεσαι. Για ζωντανές σχέσεις είναι έντελώς άχρηστο. Ίσως και επικίνδυνο. Έρημοποιητής. Κι εκεί πού τραβάς κουπί, άγνωστο πώς, και προς τά πού, βλέπεις ξαφνικά έναν πνιγώμενο κολυμβητή.

-Ποιός είσαι; ρωτάει.

-Εγώ; Νά σου πώ τ' όνομά μου, αλλά για τό ποιός είμαι...

-Πού πās;

-Άπό δώ ή μάλλον από 'κει. Άπ' τήν άλλη. Δέν ξέρω!

Μήπως είδες εδώ γύρω μιά άνηφορά και στό τέλος της, ένα εκκλησάκι και μέσα-πίσω μιά προσδοκία, μιά έλπίδα, ένα φώς; (Μερικά πράγματα, δέν ξεχνιούνται ποτέ).

-Μάλλον έχεις μουρλαθεί !! για ποιά εκκλησάκια μού μιλάς. Έχεις άνάγκη άμεσα από διασκέδαση. Έλα μαζί μου... (ό κολυμβητής άρχισε νά χάνεται στό νερό, νά μπερδεύει τά λόγια του. Μπουρμπουλήθρες).

-Πού είσαι; Θές βοήθεια; Πού είσαι, πνίγεσαι;

Μετά από λίγο έμφανίστηκε πάλι. Πιό κίτρινος από πρίν.

-Εγώ; Νά μέ βοηθήσεις; Πατί; μιά χαρά είμαι. Έλα μαζί μου! Εκεί πού θά σέ πάω έχει άφθονο φάγητό, άφθονο κρασί. Χορό μέχρι τό πρσί. Άραξε τή βάρκα κι έλα.

-Ούτε νά τό σκέφτεσαι. Η γυναίκα μου; Τά παιδιά μου; Μόνο μέ τή βάρκα!

-Είσαι ξεροκέφαλος. Εκεί δέν έχει ή «οικογένειά μου» και ή οικογένειά σου. Όλοι είμαστε ένα. Άγαπημένοι. Μονοιασμένοι.

Και γλέντι ... μέχρι το πρσί. Η γυναίκα μου γυναίκα σου, ή κόρη σου γυναίκα μου... (μιλούσε και έβγαине όμίχλη από τό στόμα του. Η θολούρα πύκνωσε. Άρχισε πάλι νά πνίγεται).

-Ε! πού είσαι! ... Χωρίς οικογένεια!!

-Ααα! (έμφανίστηκε) πολύ άπαρχαιωμένος είσαι. Πώς θά φλερτάρεις άναπόσπαστος, πώς θά ζήσεις έλευθερος νέους έρωτες; Μού τά 'πριξες. Δέν μπορώ νά άσχοληθώ άλλο μαζί σου. Πάω νά έτοιμαστώ. Βράδυνασε. Δεκατρείς Αύγούστου. Μεγάλο παραδοσιακό πανηγύρι! Πά τήν Παναγιά!! Μπρι-

ζόλες, παϊδάκια, σουβλάκια, σουτζουκάκια... νηστεία δηλαδή. Παντού τσίκνα. Κρασί άφθονο. Μουσική νά φάνε και τὰ παράγγια. Ήχεια στό μπόι άνθρωπου. Ήθελες δέν ήθελες «γλεντούσες» όσο μακρυνά κι αν ήσουν. Βάρκες βουλιάζαν εκείνο τό βράδυ από τό πολύ γλέντι. Πά τήν Παναγιά!!!

«Πά τήν Παναγιά σέ παρακαλώ πρέπει νά κάνεις κουπί και τή νύκτα. Μέρα νύκτα» (Μιά φωνή! από πού);

Κι εκεί πού μπέρδευε ή όμίχλη μέ τό σκοτάδι, ή μουσική μέ τόν ιδρώτα του χορού και τήν τσίκνα ... άρπάζεις τὰ κουπιά έστω από φόβο. «Ποιός είναι αυτός πού μπορεί νά μιλάει μεσ' τήν ψυχή μου; Ποιός είμαι έγώ πού μπορώ νά άγνωω μέ τόσο προκλητικό τρόπο τή φωνή τής ψυχής μου;». Κρύος ιδρώτας.

-Δέν ήρθες έχθές. Που ήσουν; Έχασες! (ό πνιγμένος κολυμβητής).

Έψαχνα...

-Τί έψαχνες;

-Νά τό ... έκκλησάκι... είχε κι ένα φώς μέσα πίσω!

-Άντε πάλι τα ίδια. Ξεκόλλα!

Πάμε γιά γιόγκα. Πιστεύω ότi κάνει! Θά σέ πάω σέ ένα προχωρημένο κέντρο. Τζιάννα γιόγκα, κάρμα γιόγκα, χάθα γιόγκα.

Θά δεις τή ζωή σου μ' άλλο μάτι. Θά 'λαφρώσει ή ψυχή σου. Θ' άδειάσει ό νοūs σου, θά φύγουν οι μέρμνες θά φύγουν οι πόνοι!

-Και ποιός σου είπε έσένα ότi δέν θέλω νά πονάω; Άλλιώς πώς θά βρω ... τό έκκλησάκι.

Έγώ φταίω πού μιλάω μαζί σου. Είσαι τρελός. Πά τελευταία φορά έλα μαζί μου. Έχει κι ένα ψυχαναλυτή μελλοντολόγο, πού έχει άσχοληθεί μέ τ' άστρα. Θά σέ ξεκολήσει άδελφάκι μου. Θά δεις τό μέλλον σου. Θά γίνεις επιτυχημένος. Θά λές «σηκωθείτε» και θά σηκώνονται, «καθήστε» και θά κάθονται. Θά τούς μαγνητίζεις μ' ένα βλέμμα σου μ' ένα λόγο σου! Όλοι και όλα στά πόδια σου. Θεός παιδί μου, Θεός! Παράτα πρώτα, όμως, αυτές τις άηδίες-ιδέες σου.

-Καλά καλά... Όμως αν δεις εκείνο τό έκκλησάκι πού σου 'λεγα, είδοποίησέ με. Θά

σου είμαι ευγνώμων.

-☆☆☆☆☆ (βρισιά).

-Που είσαι; Πνιγνης; Θές βοήθεια;

Όχι, όχι (από μακρυνά) ... μιá χαρά είμαι (πνιγμένος). Χάθηκε μέσ τήν όμίχλη. Πνιγνης; σώθηκε; Και τότε... Ουμάσαι τήν άπομέσα τσέπη τής καρδιάς. Τή ραμμένη και ξεχασμένη. Αυτή πού σου κληροδότησε ή γιαγιά σου ή θρησκα. Μέ τὰ τσεμπέρια, τίς φουστάνες και τὰ λιβάνια. Πρωί-βράδυ λιβάνι. Τώρα ήρθε ή ώρα νά δοκιμάσεις αυτό πού τόσα χρόνια άγνοούσες, ύποτιμούσες, ειρωνευόσουν (ό φόβος φυλάει τὰ έρμα).

Ξηλώνεις τήν τσέπη. Βγάζεις ένα παλιό βιβλίο. «Άχρηστο» σκέφτεσαι. Από τίς πρώτες άράδες όμως κάτι αλλάζει μέσα σου. Νιώθεις ότi κάποιο αυτί έχει σκύψει τρυφερά και μέ πολύ αγάπη πάνω άπ' τή φωνή σου. Η όμίχλη τότε γίνεται άπαλό σκέπασμα (δέ φεύγει). Ένα σύννεφο, σαν σέ παραμύθι, άρπάζει τή βάρκα σου κι εσύ χωρίς κόπο αυξάνεις τούς κόπους σου. Πολύς κόπος. Νά φύγει ή όμίχλη. Και νά σκεφτείς πόσο εύκολα έρχεται! Κι αυτός ό πνιγμένος κολυμβητής μέ τίς «λαμπρές ιδέες του» όλο μπροστά σου.

-Που πās τώρα;

-Ψάχνω.

-Μή μου πεις τό έκκλησάκι!

... (Σιωπή ντροπής. «Ναι γιά τό έκκλησάκι» από μέσα σου νά μή σέ άκούσει. Κάποια πράγματα δέν ξεχνιούνται).

-Πάω σέ ένα συνέδριο διεθνές! Έλα· θά συζητήσουμε επιστημονικά. Τεχνικές νά βοηθάμε.

-Νά «βοηθάμε» τί;

-Έθελοντες παιδί μου, έθελοντες! Μή μέ σκάς· θά βοηθάμε όπου ύπάρχει άνάγκη.

-Ποιοί έμεις; Νά πνιγοϋν μαζί μέ μας και άλλοι; Η άβυσσος χάσκει κάτω άπ' τὰ μετέωρα πόδια μας.

Που είσαι;... Πνιγεσαι;... Σκέφτομαι νά έρθω. Αν ζεις πές μου πού είσαι! Θά έρθω!

Στό συνέδριο. «Ελπίδες». Σ' ένα έρμητικά κλειστό «πολυχώρο» χωρίς ένα παραθυρά-

κι, μιά χαραμάδα διαφυγής, τής αδιέξοδης «χαρούμενης» λευκής σκοτεινιάς, χωρίς μιά ελπίδα φωτός, από τήν αιτία του φωτός, τον Φωτοδότη.

Νά σώσουμε αυτούς γιά τούς όποιους κι εμείς είμαστε συνυπεύθυνοι και ήθικοί αούτοργοί; Νά σώσουμε, μήπως τελικά σωθούμε άπ' τήν άφάνειά μας; Βγαίνεις έξω. Λίγο άέρα, λίγο φώς!

Στέκεσαι σέ μιά άθραη, σκοτεινή γωνιά του πεζοδρομίου μέ θέα τά κλιμακωτά ντουβάρια τών πολυκατοικιών κι ύστερα κάτω ή θάλασσα, οι βάρκες, Βυθισμένοι στίς σκέψεις σου, τινάζεσαι άπό τό τριξίμο μιάς παλιόπορτας άπ' τό άπέναντι χαμόσπιτο. Μιά γριά!

-Τρομάρα της μέ κατατρόμαξε!

Μιά κακάσχημη γριά μέσα στή νύκτα μέ τή μαύρη ρόμπα και μιά άσπρη νυχτικιά νά περισεύει σάν ποδόγυρος άπό κάτω μέ δύο μπαστούνια, σερνάμενη, ξεπρόβαλε στού πεζοδρόμιο, σάν φάντασμα άπ' τό παρελθόν.

Μπά σέ καλό της, κακό συναπάντημα βραδιάτικο. Σέρνοντας τό ένα πόδι και κουτσαβλίζοντας τό άλλο έφτασε στού άπέναντι πεζοδρόμιο. Στού εικονοστάσι. Τό σκουριασμένο, τό λυγισμένο. Μέ τό 'να τζαμάκι σπασμένο, εικονοστάσι πού όμως δέν πέρασε μιά νύκτα νά μείνει σβηστό τά τελευταία σαράντα χρόνια. Η γριά χάθηκε ξανά μέσα στού παλιόσπιτο. Όπως εμφανίσθηκε έτσι και χάθηκε.

Όμως έμεινε ... ή φλογίτσα. Μέσα σέ μιά στιγμή κάτι άλλαξε στού δρόμο. Σά νά στερεώθηκε ένα πέρασμα ελπίδας. Μέ μιά μόνο φλογίτσα. Ζεστάθηκε τό βλέμμα σου, ή καρδιά σου, φωτίσθηκε ό νους σου! Όχι μόνο γιά σένα. Ένας νέος. Τρεκλίζοντας, ναρκομανής τό πίο πιθανό, προχωρούσε. Μπροστά στού εικονοστάσι κοντοστάθηκε. Έκανε τό σταυρό του. Κρυφά, άτσαλα! "Υστερα μιά κοπελίτσα. Γύριζε άπό τό φροντιστήριο!" Υστερα ένας μεσήλικας γύριζε άπ' τό χωράφι του. Υστερα κι άλλος κι άλλος. Κρυφο λαϊκό προσκύνημα. Μιά φλογίτσα! Χαραμάδα στήν ελπίδα! Χαραμάδα τ' ούρανού!

Ξεναμπάινεις στήν σκοτεινή αίθουσα μέ τή φλογίτσα τής γριάς. Στεγνά λόγια. Άπότιστα, άφώτιστα. Νά σώσουμε τούς χαμένους. Νά ισιώσουμε τήν κοινωνία. Τό παιδί μας! Προτάσεις. Προγράμματα. Έπιστημονικές έρευνες. Έπιστημονικές λύσεις ύστερα άπό μελέτες χρόνων και χρόνων. Κι όλα αυτά σ' ένα κλειστό χώρο. Όσο ή άτμόσφαιρα τής μικρής γής. Γιά παραπέρα τίποτε. Μόνο μιά τρύπα άνοιξαμε (άν τήν άνοιξαμε) κι αυτή άπ' τήν άπληστία μας. Άλλά πάλι τίποτε δέν είδαμε. Μονάχα σενάρια τρόμου γεμίσαμε. Γιά τήν σοφία και τήν άρμονία του Φωτοδότη τίποτε.

Μπαίνεις στή βάρκα. Κι αρχίζεις νά τραβάς κουπί. Η φλογίτσα τής αγνωστης γριάς, τό παλιό Βιβλίο τής γιαγιάς συνοδεύουν και σημαδεύουν τήν πορεία σου. Όμως τό αυτί πού σ' άκουγε λές και δέν ύπάρχει τώρα. Πού είναι; Πού είναι; Μιά ταραχή πλησιάζει. Πού είναι;

-Αυτί πού είσαι; Εισάκουσόν μου. Βουλιάζω! Κι αρχίζεις πάλι νά φωνάζεις. Τώρα ούτε Γαλλικά ούτε Άγγλικά! ούτε τίποτε άλλο. Άλλά μιά γλώσσα άπ' τήν καρδιά μέσα. Δέν έχει άλφάβητο, δέν είναι φθόγγους συλλαβές. Έχει κάτι σάν πόνο, σάν άπελπισία. Άπελπισία χωρίς χαμό. Και τότε ξαφνικά εκεί πού σ' έχει περικυκλώσει ή άβυσσος βλέπεις τό στόχο σου. Καθαρά όπως πρίν. Έκείνος ό λόφος, ό δύσβατος δρόμος, τό έκκλησάκι πάνω τό φώς. Μά ποιός είναι πάνω;

-Τό έκκλησάκι πού μου 'λεγες (μακρυνή φωνή). Τό βρήκααα!

-Ό πνιγώμενος κολυμβητής (μονολογείς). Πώς βρέθηκες εκεί; Έσύ ούτε πού ήθελες νά άκούσεις.

-Μεγάλη ιστορία! Σημασία δέν έχει πώς βρέθηκε εδώ! σημασία έχει πώς είμαι εδώ!! Έλααα..!

Άρπας και πάλι τά κουπιά. Τώρα όσο είναι καθαρά. Γρήγορα, δυνατά, σταθερά. Προτού ή ράθυμη καρδιά κι ό άπρόσεκτος νους φέρον πάλι όμίχλη.

-Έρχομαι!!!

Στέλιος Χατζάκης,
καθηγητής Φυσικής Αγωγής

